

4. Стецик Н.В. Деякі аспекти технології судової правотворчості. *Часопис Академії адвокатури України*. 2011. Вип. 1. № 10. С. 1–6.

УДК 341.1(043.2)

Калюжний Р.А., д.ю.н., професор
Гринько Д.О., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗНАЧЕННЯ ПРАВОВИХ ЦІННОСТЕЙ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У процесі взаємодії з ЄС, Україна акцентує увагу на зміцненні демократичних інститутів, розвитку правової культури та забезпеченні прав громадян. У цьому аспекті визначення та втілення пріоритетних правових цінностей є не лише вимогою сучасного часу, але й стратегічним кроком для подальшого розвитку України та утвердження її позиції на міжнародній арені. Тому перед сучасними дослідниками постають нові виклики й завдання, що зумовлюють необхідність вивчення динаміки та значення правових цінностей в умовах нинішнього розвитку України.

Сучасні умови розвитку нашої держави, а також її бажання бути в європейському товаристві цивілізованих держав свідчать про юридичну відповідальність нашої держави по забезпеченню захисту основних прав і свобод людини та громадянина. І хоча в умовах воєнного стану чи в інших складних обставинах, коли застосовується доктрина войовничої демократії, наврядчи можна залишатись толерантним до всього, що відбувається, очевидно, що належна реалізація деяких цінностей ускладнюється, змінюється їх пріоритетність і вплив, але в Конституції України наголошено, що права і свободи людини, та їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності України [1], тому правові цінності в Україні не втрачають своєї значущості навіть під час збройної агресії РФ.

Взагалі категорія «цінність» означає певне благо, загальне позитивне значення тих чи інших явищ для окремої людини та соціальних спільнот. Це універсальне й багатовимірне явище, що поширюється практично на всі сфери людського життя. Вона відображає сутність і водночас становить умову повноцінного існування суб'єкта, об'єктів певних суспільних відносин. Цінності є своєрідним культурним «кодом», специфічність якого зумовлена тим, що кожна культура породжує свою, лише їй притаманну ціннісну систему [2, с. 208].

Так, виходячи з положень ст. 2 Розділу I Договору про ЄС (Маастрихтського договору) від 7 лютого 1992 р. базовими цінностями ЄС

є: людська гідність, свобода, демократія, рівність, правова держава, права людини, в тому числі права осіб, що належать до національних, релігійних і інших меншин [3, с. 149]. Ці цінності є базовими для держав-членів ЄС в межах співтовариства і характеризуються плюралізмом, недопустимістю дискримінації, терпимістю, справедливістю, солідарністю та рівністю жінок і чоловіків. Головною підставою для закріплення прав людини як цінності, з одного боку, можна вважати принцип індивідуалізму, а з іншого – колоніальне минуле деяких європейських країн. Тому сьогодні боротьба з дискримінацією розглядається ЄС як місія. Крім того, підкреслюється повага до людської гідності, яка є недоторканою, достатньо багато уваги при цьому приділяється питанням гендерної рівності, підкреслюється її значення для демократизації та запобігання конфліктам [4].

Наразі всі держави-члени ЄС своїми діями зобов'язуються сприяти збереженню і примноженню цих цінностей заради інтересів народів об'єднаної Європи. Але саме слово «цінність» у правовій доктрині ЄС є поняттям, що належить до сфери моральності, а не розуміється у суто юридичній площині. А використання саме цього терміну в установчих документах ЄС має на меті підкреслити, що європейська інтеграція та створюване нею право - має відповідати моралі.

Отже, Європейський Союз, визначаючи правовий статус людини і громадянина, а також усвідомлюючи свою духовну і моральну спадщину, виходить із таких загальних та неподільних цінностей як: людська гідність, свобода, рівність і солідарність, а також опирається на принципи демократії і законності. Тому в центр своєї діяльності ЄС ставить перш за все людську особистість, створюючи навколо неї сферу свободи, безпеки та справедливого суду.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 17.04.2024).
2. Камінська Н.В., Демиденко В.О. Теоретико-правові детермінанти конституційних цінностей. *Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Хмельницький, 17 трав. 2019 р. С. 207-210.
3. Гришук О.В. Європейські цінності і принципи у Конституції України. *Слово Національної школи суддів України*. 2021. № 3. С. 148-152.
4. Конвенція з прав людини і основоположних свобод: ратифіковано Законом України від 17 лип. 1997 року № 475/97-ВР. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 10.04.2024).